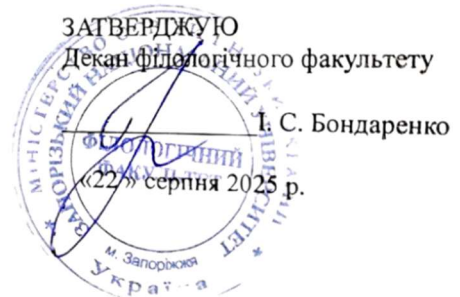

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**ЄВРОПЕЙСЬКІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОГО
СУСПІЛЬСТВА: МЕДІА, ОСВІТА, МИСТЕЦТВО**
підготовки бакалаврів
денної форми здобуття освіти
циклу вільного вибору студентів у межах університету

ВИКЛАДАЧІ: Бондаренко Ірина Станіславівна, к. філол. наук, доцент
Бакаленко Ірина Миколаївна, к. пед. наук, доцент
Горбач Наталія Вікторівна, к. філол. наук, доцент
Курилова Юлія Романівна, к. філол. наук, доцент
Ніколаєнко Валентина Миколаївна, к. філол. наук, доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри
української літератури
Протокол № 1 від 22 серпня 2025 р.
Завідувач кафедри української літератури
_____ Н. В. Горбач

2025 рік

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

Зв'язок з викладачами:

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент, Бондаренко Ірина Станіславівна

Кафедра: слов'янської філології (II корпус, к. 424)

E-mail: lystopad.iryna@gmail.com

Телефон: (061) 289-41-05

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Викладач: кандидат педагогічних наук, доцент Бакаленко Ірина Миколаївна

Кафедра: української літератури (II корпус, к. 232)

E-mail: irinabakalenko1970@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-75

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент Горбач Наталія Вікторівна

Кафедра: української літератури (II корпус, к. 232)

E-mail: horbachnathalia@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-75

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент Курилова Юлія Романівна

Кафедра: української літератури (II корпус, к. 232)

E-mail: juliyakushneryuk@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-75

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Викладач: кандидат філологічних наук, доцент Ніколаєнко Валентина Миколаївна

Кафедра: української літератури (II корпус, к. 232)

E-mail: nikolaenkov006@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-75

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

1. Опис навчальної дисципліни

Мета курсу «Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво» полягає в систематизації найкращих європейських практик розвитку та впровадження стратегій, спрямованих на підвищення рівня толерантності в суспільстві.

Відповідно до поставленої мети головними завданнями курсу є:

- вивчення теоретичних основ толерантності та міжкультурного діалогу: студенти курсу отримають знання про концепції та підходи до формування толерантності, розуміння різноманітності культур та принципів співіснування та добросусідства;
- аналіз ролі медіа, освіти та мистецтва у формуванні толерантного суспільства: студенти курсу ознайомляться з функціями медіа, освіти та мистецтва у вихованні та поширенні ідеалів толерантності та міжкультурного порозуміння;
- розробка практичних стратегій та інструментів: студенти отримають навички розробки та застосування практичних інструментів та стратегій для підвищення рівня толерантності в різних сферах суспільства;
- поширення кращих практик: курс сприяє засвоєнню європейського досвіду та інновацій із різних країн для створення ефективних стратегій формування толерантного суспільства;
- сприяння взаєморозумінню та співпраці: курс створює платформу для міждисциплінарної взаємодії, колаборації для формування толерантного суспільства.

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

Набуті здобувачами програмні результати навчання та компетентності необхідні при виконанні ними творчих індивідуальних завдань, а також у подальшій професійній діяльності.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>
Семестр	5-й
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість годин	90
Лекційні заняття	20
Практичні заняття	–
Самостійна робота	70
Консультації	Очно і дистанційно. Графік консультацій: https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/philology/grafik_navchal_nogo_protsestu_ta_rozklad_zanyat
Вид підсумкового семестрового контролю	залік
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16207

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Загальні компетентності: 1. Уміння спілкуватися усно і письмово, ефективно взаємодіяти в команді. 2. Здатність шукати, аналізувати, оцінювати та використовувати інформацію, а також застосовувати інформаційно-комунікаційні технології. 3. Здатність брати активну участь у житті суспільства, реалізовувати права та обов'язки. 4. Здатність розуміти та аналізувати досягнення культури, орієнтуватися в духовному контексті суспільства та спиратися на загальнолюдські цінності.	– пояснювально-ілюстративний (розповідь, презентації); – частково-пошуковий (бесіда); – дослідницький (самостійна робота з науковою літературою, робота з фактичним матеріалом); – інтерактивні (дискусія, мозковий штурм)	– виконання тестових завдань у СЕЗН Moodle; – виконання письмових завдань за окремими темами й розділами; – усне опитування; – тренінгові вправи.

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

5. Здатність дбати про власне здоров'я та здоров'я інших, застосовуючи відповідні знання та навички. 6. Здатність аналізувати інформацію, логічно обґрунтовувати свою позицію та приймати обґрунтовані рішення. 7. Здатність діяти самостійно, генерувати нові ідеї та втілювати їх. 8. Здатність розуміти та конструктивно керувати власними емоціями, а також емоціями інших людей. 9. Здатність до постійного самовдосконалення, отримання нових знань та навичок протягом усього життя.		
Програмні результати навчання: 1. Здатність зрозуміло, логічно та переконливо висловлювати думки, слухати, аналізувати інформацію, співпрацювати з іншими, вирішувати конфлікти та створювати спільний продукт через усне мовлення, письмо, дискусії, презентації, командні проекти та медіа, застосовуючи різні стилі та засоби комунікації. 2. Здатність знаходити, розрізняти, перевіряти якість та застосовувати різноманітну інформацію (тексти, дані, медіа) та цифрові інструменти для вирішення проблем, навчання та комунікації, демонструючи розуміння цифрової безпеки, створення контенту та співпраці в мережі, що формує його інформаційно-цифрову або інформаційно-комунікаційну компетентність. 3. Застосовувати навички критичного мислення для аналізу суспільних проблем та пошуку рішень. Уміти захищати свої права та поважати права інших, конструктивно вирішувати конфлікти. 4. Здатність інтегрувати знання про культурні надбання, історичні контексти й філософські ідеї, критично оцінювати культурні явища, визначати й застосовувати загальнолюдські цінності в житті та професійній діяльності, що проявляється у самостійному аналізі текстів, творів мистецтва, історичних подій та формуванні власної світоглядної позиції, виходячи з принципів гуманізму та відповідальності. 5. Здатність розпізнавати ризики для здоров'я, застосовувати методи профілактики (гігієна, харчування, фізична активність), надавати першу допомогу, формувати безпечне	– пояснювально-ілюстративний (розповідь, презентації); – частково-пошуковий (бесіда); – дослідницький (самостійна робота з науковою літературою, робота з фактичним матеріалом); – інтерактивні (дискусія, мозковий штурм)	Проміжні контрольні заходи: – виконання тестових завдань у СЕЗН Moodle; – виконання письмових завдань за окремими темами й розділами; – усне опитування

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ****Силабус навчальної дисципліни****Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво**

середовище та оцінювати власний стан здоров'я, демонструючи відповідальне ставлення до себе й оточуючих, як-от уміння пропагувати здоровий спосіб життя. 6. Самостійно знаходити, критично оцінювати інформацію, будувати чіткі аргументи, розрізняти факти й судження та приймати зважені, обґрунтовані висновки й рішення у різних життєвих ситуаціях 7. Демонструє ініціативність, креативність, здатність до самостійного вирішення проблем, пропонує та реалізовує інноваційні рішення, бере на себе відповідальність за втілення задумів у життя, використовуючи знання, вміння та особисті якості для досягнення конкретних результатів 8. Розпізнавати власні емоції та емоції інших, називати їх, застосовувати техніки саморегуляції, виявляти емпатію, вирішувати конфлікти мирно, конструктивно реагувати на стрес та будувати позитивні стосунки. 9. Здатність самостійно визначати власні освітні потреби, шукати та критично оцінювати нову інформацію, опановувати сучасні знання й технології, демонструвати готовність до безперервного професійного розвитку та адаптації до змін.		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Європейські механізми впровадження культури толерантності та примирення: правові механізми та ініціативи громадянського суспільства.

Тема 1. Європейські правові механізми впровадження культури толерантності. Глобальні механізми впровадження культури толерантності: діяльність ООН у контексті розбудови українського суспільства. Рада Європи як міжнародний правовий простір упровадження культури толерантності та примирення. Інтеграція культури толерантності у сучасні реалії України: європейські правові та соціокультурні моделі. Етична освіта / Ethics Education: європейський досвід виховання толерантної особистості. Суспільні інститути формування культури толерантності: мас-медіа й освіта.

Тема 2. Індикатори культури толерантності та примирення як стратегічні напрями політики толерантності в європейському освітньому просторі. Маркери толерантності / інтолерантності в освітньому просторі: дорожня карта педагога. Етична освіта / Ethics Education: європейський досвід виховання толерантної особистості. Адвокаційна (правозахисна) журналістика як медіамодель культури толерантності. Медіакультура / медіаграмотність як освітні платформи упровадження культури толерантності: точки перетину мас-медіа та педагогіки.

Змістовий модуль 2. Європейські цінності різноманіття та інклюзії в освітньому просторі.

Тема 3. Європейські цінності в освітньому просторі. Різноманіття та інклюзія як європейські цінності. Трактатування поняття «різноманіття» («diversity») у ЄС та Раді Європи. Цінності ЄС: гідність, рівність, культурне розмаїття, свобода совісті. Директиви ЄС щодо недискримінації в освіті. Багатокультурна освіта: між правом на відмінність і спільною ідентичністю. Право на відмінність: захист культурної спадщини та ідентичності. Спільна ідентичність: Формування громадянської єдності. Багатокультурна освіта: виклики та перспективи. Чи може освіта бути нейтральною: різноманіття чи фрагментація? Стратегії формування культури толерантності в системі освіти: європейські моделі та їх

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

адаптація в Україні. Європейські цінності – новітня парадигма освітнього простору Нової української школи. Імплементація європейських цінностей у систему Нової української школи. Формула «Нової української школи»: новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві; наскрізний процес виховання, який формує цінності тощо. Ціннісні орієнтири Нової української школи: морально-етичні, соціально-правові та особистісно зорієнтовані. Ключові компетентності, які поєднують навчальний, виховний, інформаційно-комунікаційний і розвивальний потенціали шкільної освіти, як інструментальна основа втілення цінностей у шкільний простір. Медіа й соціальні мережі як інструменти популяризації європейських цінностей серед молоді. Стереотипи у сприйнятті різноманіття: шляхи їх подолання у студентському середовищі. Мова як інструмент єднання та різноманіття в європейському освітньому просторі.

Тема 4. Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами. Міжнародне та українське законодавство в галузі інклюзії. Інклюзивна освіта в європейських країнах: досвід, практичні кейси для освітнього процесу, професійна підтримка вчителів в інклюзії. Принципи інклюзивної освіти. Інклюзія: з позиції дитини з інвалідністю, з позиції дитини без інвалідності, з позиції батьків дитини з інвалідністю, з позиції батьків дитини без інвалідності, з позиції спеціаліста, з позиції пересічного громадянина. Визначення інклюзії: від інтеграції до повноцінної участі. Інклюзія для дітей з інвалідністю, ВПО, меншин, ЛГБТК+, дітей, постраждалих од війни. Освітні бар'єри: фізичні, мовні, психологічні, цифрові. Інклюзія як «єдність», а не «доступ». Модель Universal Design for Learning (UDL), або Універсальний дизайн для навчання. Забезпечення безперервної освіти дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Методики та технології для роботи з дітьми з ООП: особистісно-орієнтоване навчання, індивідуальна освітня траєкторія, формувальне оцінювання, SMART-технології, театралізовані ігри, мнемотехніка тощо. Специфічні освітні технології, спрямовані на адаптацію дітей з ООП: оздоровчі технології терапевтичного спрямування (арт-терапія, пісочна терапія, лялькотерапія, музикотерапія, ігрова терапія); логопедичні технології; технологія розвитку психічних процесів (методика М. Монтессорі); технології корекції та оптимізації освітньої діяльності; технології корекції поведінкових порушень; технології навичок спілкування; технології оптимізації рухової діяльності. Інноваційні технології в роботі з дітьми в умовах інклюзивного освітнього простору.

Тема 5. Вчитель як провідник інклюзивних цінностей у шкільному середовищі. Роль педагога у створенні інклюзивного простору. Емпатія, культурна компетентність, педагогіка поваги. Мова інклюзії та антидискримінаційні методики. Побудова простору довіри: міжособистісні та інституційні зв'язки. Невидимі упередження в оцінюванні, поведінці, лідерстві. Інклюзія: переосмислення власної позиції як освітянина. Стратегії толерантності в освітніх програмах і навчальних проєктах. Роль освітніх платформ у поширенні цінностей толерантності. Використання штучного інтелекту на освітніх платформах для поширення цінностей толерантності. Недискримінаційний підхід у навчанні в освітньому просторі Нової української школи. Педагогіка ненасильницької комунікації й культура діалогу. Практичні інструменти впровадження недискримінації в освітній простір НУШ. Особливості підготовки майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти.

Змістовий модуль 3. Європейські мистецькі практики у формуванні культури толерантності: гендерні проєкції.

Тема 6. Мистецтво як простір зустрічі з Іншим: європейсько-українські диспозиції. Картина світу в мистецьких проєкціях: ейдетика, аксіологія, параметри психосоціального впливу для формування простору толерантності. Міф, символ, метафора в артметодичі: синтез міждисциплінарних перспектив у роботі з колективною свідомістю для досягнення порозуміння. Методика документального театру в роботі з формування принципів толерантності й інклюзивності. Мистецтво і медійний дискурс: образна типологія як спосіб трансляції ціннісних змістів, функціональний синтез, європейська перспектива. Культура мемів або «мемологія» як засіб досягнення рівності й інклюзивності. Наративна типологія й персонажна сфера соціальних мереж: вимір «приватних життєвих історій» як політика репрезентації та впливу на формування толерантного суспільства (автентичне і фікційне).

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

Тема 7. Гендерні проєкції в мистецькому дискурсі: європейська перспектива для досягнення рівності. Європейські імплікації українських гендерних студій: прагматика, соціокультурний ефект, міждисциплінарність. Гендер у системі соціального конструювання: параметри рівності, інтеграції, цілісності у формуванні картини світу. Гендер як стратифікаційна категорія в системі інших категорій соціальної стратифікації (вік, клас, раса). Гендерні маркери та параметри соціальної стратифікації в мистецьких проєкціях: еволюція художньої свідомості, стратегії психосоціального впливу. Інклюзивність та гендерне різноманіття через призму мистецького дискурсу. Гендерні пріоритети в освіті: застосування європейського досвіду. Формування гендерної культури як основи збалансованого суспільства: література, кіно, театр. Гендерне насильство: стратегії протидії.

Змістовий модуль 4. Мистецький анти тоталітарний дискурс як засіб формування толерантності.

Тема 8. Анти тоталітаризм як суспільна та мистецька ідеологія спротиву тоталітаризму. Перша світова війна крізь призму мистецького сприйняття: питання толерантності і нетерпимості. Друга світова війна в синтетичних видах мистецтв: свідчення і осягнення межі людського зла. Анти тоталітарна боротьба II половини XX століття: протистояння тиранії і свободи. Рятівництво як одна з форм функціонування толерантності в умовах воєнної політики насилля і знищення. Національні пошуки подолання проблеми рецепції. Людське життя як найвища цінність у творах для дітей та юнацтва про війну: європейський і національний досвід осягнення проблеми.

Тема 9. Соціальний геноцид як одна з технологій знищення: літературна та інші форми мистецької рецепції. Розкуркулення, колективізація й Голодомор – форми заперечення й заборони існування іншого світогляду, поведінки, звичаїв, способу життя. Мистецькі версії Голодомору як демонстрація найвищого вияву інтолерантності в тоталітарному суспільстві. Європейський художній, науковий і медійний продукт про порушення прав і свобод, нації підданой соціальному геноциду. Європейський досвід у формуванні передачі травматичного минулого суспільства в мистецтві про соціальний геноцид у творах для дітей.

Тема 10. Російсько-українська війна і Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: мистецький простір. Від окупації до геноциду: російсько-українська війна як метасюжет літератури й художня демонстрація порушень Європейських конвенцій. Опірність як маркер анти тоталітаризму в мистецтві. Толерантності і нетерпимості у творах про окупацію й геноцид у різних видах мистецтв.

Змістовий модуль 5. Проєкції міжкультурного діалогу як запорука толерантного суспільства.

Тема 11. Культура і культурне різноманіття світу крізь призму комунікації. Проблема розуміння в міжкультурній комунікації. Особливості сприйняття інших культур. Типи та етапи реакції на іншу культуру. Міжособистісна атракція в міжкультурній взаємодії. Атрибуція в міжкультурній комунікації. Емпатія і толерантність у міжкультурній взаємодії. Толерантність як результат міжкультурної комунікації. Інтолерантність. Форми інтолерантності. Основні причини комунікаційних конфліктів. Етнонаціональні дискурси у шкільній програмі з української та зарубіжної літератури. Проблеми міжнаціонального сприйняття і національні образи у творах для дитячого та підліткового читання. Стереотипи в міжкультурній взаємодії. Роль етнічних стереотипів у процесі міжкультурної комунікації. Етнічні стереотипи і мова ворожнечі: чому варто з ними боротися? Ксенофобія в умовах глобалізації та глокалізації. Ксенофобія як загроза і виклик мультикультурному суспільству. Освоєння чужої культури. Види акультурації. Культурні бар'єри. Культурний шок: причини, етапи розвитку, способи подолання.

Тема 12. Література як культурне картографування. Поняття «полікультурна література», «кроскультурна література», «українська література», «україномовна література», «література України». Художній білінгвізм і полікультурна література. Багатоаспектність національної атрибуції та самоатрибуції митця. Відображення національних культурних традицій інших народів у творах письменників України. Міжкультурний діалог у візуальному мистецтві. Аутостереотипи та гетеростереотипи крізь призму фольклору та мистецтва. Виховний потенціал творів для дитячої та підліткової аудиторій про цінність людської багатоманітності, поширення принципів толерантності,

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

поваги до індивідуальних особливостей людей, неупередженості та недопущення нетерпимості за будь-якою ознакою (література, кіно, мультиплікація тощо).

Тема 13. Імагологічний потенціал мистецького твору: свій, чужий, іній. Самоцінність іншого як підґрунтя толерантності. Літературознавча рецепція феномену інакшості. Художня література як досвід міжкультурного діалогу. Посередницькі жанри як джерело етнокультурних образів (мандрівничі записки, звичаєва (етнологічна) повість, історичний, ідеологічний, пригодницький роман, публіцистична есеїстика тощо). Імагологічні візії України в зарубіжній літературі. Феномен другого еміграційного покоління і літературні проекції образу України. Українська історія в крос-культурному викладі. Історичні катаклізми в дзеркалі міжнаціонального діалогу. Твори літератури як претекст кіно. Художні тексти і їх кіноверсії: екранізації, адаптації, «фільми за мотивами». Імагологічна проблематика в дзеркалі медіамистецтва. Блогосфера як спосіб існування сетератури про культурне розмаїття світу.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин	Згідно з розкладом
		о/д.ф.	
1	2	3	4
Лекція 1	Змістовий модуль 1. Європейські механізми впровадження культури толерантності та примирення: правові механізми та ініціативи громадянського суспільства. Тема: Європейські правові механізми впровадження культури толерантності. Глобальні механізми впровадження культури толерантності: діяльність ООН у контексті розбудови українського суспільства. Рада Європи як міжнародний правовий простір упровадження культури толерантності та примирення. Інтеграція культури толерантності у сучасні реалії України: європейські правові та соціокультурні моделі. Етична освіта / Ethics Education: європейський досвід виховання толерантної особистості. Суспільні інститути формування культури толерантності: мас-медіа й освіта.	2	щотижня
Лекція 2	Тема: Індикатори культури толерантності та примирення як стратегічні напрями політики толерантності в європейському освітньому просторі. Маркери толерантності / інтолерантності в освітньому просторі: дорожня мапа педагога. Етична освіта / Ethics Education: європейський досвід виховання толерантної особистості. Адвокаційна (правозахисна) журналістика як медіамодель культури толерантності. Медіакультура / медіаграмотність як освітні платформи	2	

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	упровадження культури толерантності: точки перетину мас-медіа та педагогіки.		
Лекція 3	Змістовий модуль 2. Європейські цінності різноманіття та інклюзії в освітньому просторі. Тема: Європейські цінності в освітньому просторі. Різноманіття та інклюзія як європейські цінності. Трактування поняття «різноманіття» («diversity») у ЄС та Раді Європи. Цінності ЄС: гідність, рівність, культурне розмаїття, свобода совісті. Директиви ЄС щодо недискримінації в освіті. Багатокультурна освіта: між правом на відмінність і спільною ідентичністю. Право на відмінність: Захист культурної спадщини та ідентичності. Спільна ідентичність: Формування громадянської єдності. Багатокультурна освіта: виклики та перспективи. Чи може освіта бути нейтральною: різноманіття чи фрагментація? Стратегії формування культури толерантності в системі освіти: європейські моделі та їх адаптація в Україні. Європейські цінності – новітня парадигма освітнього простору Нової української школи. Імплементація європейських цінностей у систему Нової української школи. Формула «Нової української школи»: новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві; наскрізний процес виховання, який формує цінності тощо. Ціннісні орієнтири Нової української школи: морально-етичні, соціально-правові та особистісно зорієнтовані. Ключові компетентності, які поєднують навчальний, виховний, інформаційно-комунікаційний і розвивальний потенціали шкільної освіти, як інструментальна основа втілення цінностей у шкільний простір. Медіа й соціальні мережі як інструменти популяризації європейських цінностей серед молоді. Стереотипи у сприйнятті різноманіття: шляхи їх подолання у студентському середовищі. Мова як інструмент єднання та різноманіття в європейському освітньому просторі.	2	щотижня
Лекція 4	Тема: Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами. Міжнародне та українське законодавство в галузі інклюзії. Інклюзивна освіта в європейських країнах: досвід, практичні кейси для освітнього процесу, професійна підтримка вчителів в інклюзії. Принципи інклюзивної освіти. Інклюзія: з позиції дитини з інвалідністю, з позиції дитини без інвалідності, з позиції батьків дитини з інвалідністю, з позиції батьків дитини без інвалідності, з позиції		

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	спеціаліста, з позиції пересічного громадянина. Визначення інклюзії: від інтеграції до повноцінної участі. Інклюзія для дітей з інвалідністю, ВПО, меншин, ЛГБТК+, дітей, постраждалих од війни. Освітні бар'єри: фізичні, мовні, психологічні, цифрові. Інклюзія як «єдність», а не «доступ». Модель Universal Design for Learning (UDL), або Універсальний дизайн для навчання. Забезпечення безперервної освіти дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Методики та технології для роботи з дітьми з ООП: особистісно-орієнтоване навчання, індивідуальна освітня траєкторія, формувальне оцінювання, SMART-технології, театралізовані ігри, мнемотехніка тощо. Специфічні освітні технології, спрямовані на адаптацію дітей з ООП: оздоровчі технології терапевтичного спрямування (арт-терапія, пісочна терапія, лялькотерапія, музикотерапія, ігрова терапія); логопедичні технології; технологія розвитку психічних процесів (методика М. Монтесорі); технології корекції та оптимізації освітньої діяльності; технології корекції поведінкових порушень; технології навичок спілкування; технології оптимізації рухової діяльності. Інноваційні технології в роботі з дітьми в умовах інклюзивного освітнього простору.		
Лекція 5	<i>Змістовий модуль 3. Європейські мистецькі практики у формуванні культури толерантності: гендерні проєкції.</i> Тема: Мистецтво як простір зустрічі з Іншим: європейсько-українські диспозиції. Картина світу в мистецьких проєкціях. Міф, символ, метафора в артметодиці: синтез міждисциплінарних перспектив у роботі з колективною свідомістю для досягнення порозуміння. Методика документального театру в роботі з формування принципів толерантності й інклюзивності. Мистецтво і медійний дискурс: образна типологія як спосіб трансляції ціннісних змістів, функціональний синтез, європейська перспектива. Культура мемів або «мемологія» як засіб досягнення рівності й інклюзивності. Наративна типологія й персонажна сфера соціальних мереж: вимір «приватних життєвих історій» як політика репрезентації та впливу на формування толерантного суспільства (автентичне і фікційне)	2	щотижня
Лекція 6	Тема: Гендерні проєкції в мистецькому дискурсі: європейська перспектива для досягнення рівності. Європейські імплікації українських гендерних студій: прагматика, соціокультурний	2	

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	ефект, міждисциплінарність. Гендер у системі соціального конструювання: параметри рівності, інтеграції, цілісності у формуванні картини світу. Гендер як стратифікаційна категорія в системі інших категорій соціальної стратифікації (вік, клас, раса). Гендерні маркери та параметри соціальної стратифікації в мистецьких проєкціях: еволюція художньої свідомості, стратегії психосоціального впливу. Інклюзивність та гендерне різноманіття через призму мистецького дискурсу. Гендерні пріоритети в освіті: застосування європейського досвіду. Формування гендерної культури як основи збалансованого суспільства: література, кіно, театр. Гендерне насильство: стратегії протидії.		
Лекція 7	Змістовий модуль 4. Мистецький анти тоталітарний дискурс як засіб формування толерантності. Тема: Антитоталітаризм як суспільна та мистецька ідеологія спротиву тоталітаризму. Перша світова війна крізь призму мистецького сприйняття: питання толерантності і нетерпимості. Друга світова війна в синтетичних видах мистецтв: свідчення і осягнення межі людського зла. Антитоталітарна боротьба II половини XX століття: протистояння тиранії і свободи. Рятівництво як одна з форм функціонування толерантності в умовах воєнної політики насилля і знищення. Національні пошуки подолання проблеми рецепції. Людське життя як найвища цінність у творах для дітей та юнацтва про війну: європейський і національний досвід осягнення проблеми.	2	щотижня
Лекція 8	Тема: Соціальний геноцид як одна з технологій знищення: літературна та інші форми мистецької рецепції. Розкуркулення, колективізація й Голодомор – форми заперечення й заборони існування іншого світогляду, поведінки, звичаїв, способу життя. Мистецькі версії Голодомору як демонстрація найвищого вияву інтолерантності в тоталітарному суспільстві. Європейський художній, науковий і медійний продукт про порушення прав і свобод, нації піддані соціальному геноциду. Європейський досвід у формуванні передачі травматичного минулого суспільства в мистецтві про соціальний геноцид у творах для дітей. Від окупації до геноциду: російсько-українська війна як метасюжет літератури й художня демонстрація порушень Європейських конвенцій. Опірність як маркер антитоталітаризму в мистецтві.		

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	Толерантності і нетерпимості у творах про окупацію й геноцид у різних видах мистецтв.		
Лекція 9	Змістовий модуль 5. Просекції міжкультурного діалогу як запорука толерантного суспільства. Тема: Культура і культурне різноманіття світу крізь призму комунікації. Проблема розуміння в міжкультурній комунікації. Особливості сприйняття інших культур. Типи та етапи реакції на іншу культуру. Міжособистісна атракція в міжкультурній взаємодії. Атрибуція в міжкультурній комунікації. Емпатія і толерантність у міжкультурній взаємодії. Толерантність як результат міжкультурної комунікації. Інтолерантність. Форми інтолерантності. Основні причини комунікаційних конфліктів. Етнонаціональні дискурси у шкільній програмі з української та зарубіжної літератури. Проблеми міжнаціонального сприйняття і національні образи у творах для дитячого та підліткового читання. Стереотипи в міжкультурній взаємодії. Роль етнічних стереотипів у процесі міжкультурної комунікації. Етнічні стереотипи і мова ворожнечі: чому варто з ними боротися? Ксенофобія в умовах глобалізації та глокалізації. Ксенофобія як загроза і виклик мультикультурному суспільству. Освоєння чужої культури. Види акультурації. Культурні бар'єри. Культурний шок: причини, етапи розвитку, способи подолання.	2	щотижня
Лекція 10	Тема: Література як культурне картографування. Багатоаспектність національної атрибуції та самоатрибуції митця. Відображення національних культурних традицій інших народів у творах письменників України. Аутостереотипи та гетеростереотипи крізь призму фольклору та мистецтва. Виховний потенціал творів для дитячої	2	

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	та підліткової аудиторії про цінність людської багатоманітності, поширення принципів толерантності, поваги до індивідуальних особливостей людей, неупередженості та недопущення нетерпимості за будь-якою ознакою. Самоцінність іншого як підґрунтя толерантності. Літературознавча рецепція феномену інакшості. Художня література як досвід міжкультурного діалогу. Посередницькі жанри як джерело етнокультурних образів (мандрівничі записки, звичаєва (етнологічна) повість, історичний, ідеологічний, пригодницький роман, публіцистична есеїстика тощо). Імагологічні візії України в зарубіжній літературі. Феномен другого еміграційного покоління і літературні проєкції образу України. Імагологічна проблематика в дзеркалі медіамистецтва. Блогосфера як спосіб існування сетератури про культурне розмаїття світу.		
Самостійна робота 1	Тема. Європейські правові механізми впровадження культури толерантності <i>Аналітичний кейс:</i> 1) Здійснити аналіз Цілей сталого розвитку, ООН (Sustainable Development Goals) у розрізі розбудови толерантного суспільства в Україні; дібрати фактологічний матеріал. 2) Здійснити порівняльний аналіз Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Рада Європи) та Конституції України щодо гарантування прав людини й основних свобод. Пояснити, як міжнародне й вітчизняне право у сфері прав людини сприяють утвердженню культури толерантності. <i>Творче завдання:</i> підготувати тези доповіді для конференції молодих учених на тему праволюдності та культури толерантності, спираючись на європейський досвід та міжнародні правові практики.	14	
Самостійна робота 2	Тема. Європейські цінності різноманіття та інклюзії в освітньому просторі. <i>Творче завдання 1:</i> – переглянути фільм «Письменники волі» (Freedom Writers) – стрічку, яка не просто зворушує, а змінює наше уявлення про силу освіти та справжню інклюзію. «Письменники волі» – приклад того, як учитель, сповнений віри в потенціал кожної дитини, здатен зруйнувати стіни нерозуміння, упереджень і байдужості. Це історія про молодь, яка на перший погляд «випала» з системи, але завдяки повазі, підтримці та справжньому діалогу відкрила в собі силу голосу й гідності. «Письменники волі» –	14	

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	не просто про класну кімнату. Це про створення простору, де кожен має право бути почутим. Простору, в якому розмаїття не є викликом, а ресурсом. Простору, в якому народжується справжнє навчання – людяне, чутливе, глибоке. Це не просто фільм про освіту – це реальна історія про те, як слова на сторінках допомагають подолати біль, знайти голос і змінити власну долю; – під час перегляду зверніть увагу на: як вчителька буде відносити з учнями на основі довіри й поваги; як змінюється освітній простір, коли в ньому звучать різні історії життя; які інструменти та підходи допомагають зробити освіту справді інклюзивною; – напишіть есе за переглянутим фільмом, давши відповіді на питання для обговорення наведіть приклади різноманіття та інклюзії в освітньому середовищі (з власного життя, медіа, літератури, кінофільмів). Покликання: https://uakino.best/filmy/genre_drama/13798-pismenniki-vol.html?authuser=0 <i>Творче завдання 2.</i> «Толерантна людина – яка вона?». Завдання: Створіть візуальний або мультимедійний образ толерантної людини ХХІ століття, використовуючи будь-яку сучасну платформу штучного інтелекту (наприклад: генератори зображень, аватарів, відео, музики, текстів). – визначте ключові риси толерантної особистості (цінності, поведінка, стиль комунікації, візуальні символи). – створіть авторський образ із застосуванням ІІІ (зображення, постер, колаж, аватар, коротке відео чи аудіовізуальна композиція). – опублікуйте створений за допомогою ІІІ образ «толерантної особистості» на спільній онлайн-дошці Padlet – додайте короткий коментар (2–3 речення), пояснивши, чому саме так ви уявляєте толерантну людину. <i>Творче завдання 3:</i> «Толерантність та інтолерантність в освітньому середовищі» Завдання: доберіть по одному прикладу толерантної та інтолерантної поведінки в освітньому середовищі українських закладів освіти. Ви можете використати: – матеріали з медіа (новини, соціальні мережі, репортажі);		
--	--	--	--

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	– приклади з художньої чи науково-публіцистичної літератури; – власний освітній досвід. Розмістіть обрані приклади на спільній онлайн-дошці на спільній онлайн-дошці Padlet		
Самостійна робота 3	Тема. Європейські мистецькі практики формування культури толерантності: гендерні проєкції <i>Аналітичний кейс.</i> Дайте відповіді на питання: Як документальний театр чи кіно перетворює особисту травму на суспільний акт порозуміння? Як сучасні медіа та цифрові форми мистецтва (відеоарт, меми, соціальні мережі, NFT) відображають ідеї рівності та різноманіття? Які українські мистецькі проєкти можна розглядати як продовження європейських практик формування культури толерантності? Чи може мистецький простір бути «зоною без дискримінації» – і що цьому перешкоджає? <i>Творче завдання:</i> Розробіть візуальний або медійний кейс: соціальний плакат, відеоколаж, коротке відео чи мем-серію, що передає ідеї інклюзії, рівності та подолання гендерних стереотипів.	14	
Самостійна робота 4	Тема: Мистецький анти тоталітарний дискурс як засіб формування толерантності <i>Аналітичний кейс.</i> Дайте відповіді на питання: Які форми «мовчазного спротиву» можна простежити в літературі, живописі чи музиці ХХ століття? Чому поняття «іншості» у тоталітарному суспільстві є маркером загрози, а в демократичному – маркером зрілості? Як анти тоталітарний дискурс в українському мистецтві резонує з європейською традицією опору насиллю? <i>Творче завдання:</i> Створіть коротке письмове, медіасе або презентацію (до 5 слайдів / відео / інфографіку) на тему: «Толерантність після катастрофи: мистецькі голоси пам'яті».	14	
Самостійна робота 5	Тема: Проєкції міжкультурного діалогу як запорука толерантного суспільства <i>Аналітичний кейс.</i> Проаналізуйте фрагмент сучасного фільму / реклами / кліпу з позиції візуальних кодів толерантності або їхнього порушення. Якою мірою культурний шок може бути не лише бар'єром, а й стимулом розвитку особистості в процесі міжкультурного діалогу? <i>Творче завдання:</i> Оберіть приклад успішного чи проблемного міжкультурного діалогу в художньому, кінематографічному або медійному творі. Проаналізуйте, які цінності, бар'єри чи	14	

Co-funded by
the European Union

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

	стереотипи в ньому актуалізовано (Наприклад: український мотив у французькому кіно; образ Японії в європейській літературі тощо)		
--	--	--	--

5. Види і зміст контрольних заходів

Питання для підготовки до практичних занять, завдання для самостійної роботи, тести розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16207>

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу/ термін виконання	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Лекційні заняття	Участь у дискусії	Робота в аудиторії на лекційному занятті за розкладом	2 бали – аргументована, самостійна й змістовна участь у дискусії; чітко сформульована позиція, підкріплена прикладами з текстів чи теорії; уміння слухати й реагувати на думки інших; вияв глибокого розуміння теми, аналітичності та міждисциплінарного мислення. 1,5 бали – студент бере активну участь у дискусії, наводить приклади з текстів, літератури чи культурного контексту; висловлювання логічні, проте іноді бракує глибини, узагальнень або критичного погляду. 1 бал – висловлення власної думки з опорою на загальні знання теми; аргументація часткова, не завжди логічна чи доказова; демонструється початкове розуміння проблеми, але без глибокого аналізу. 0,5 бала – участь епізодична або формальна; висловлювання поверхові, без аргументів чи посилань на текст/джерела; помітна невпевненість або відсутність власної позиції. 0 балів – студент не бере участі в обговоренні, не реагує на запитання викладача, не виявляє зацікавленості в темі.	2*10
Самостійна робота	Виконання завдань самостійної роботи	Самостійна робота надсилається у СЕЗН ЗНУ Moodle	7 балів – завдання виконано повністю й ґрунтовно; аналітична частина глибока, аргументована, із використанням релевантних прикладів чи джерел; практичний компонент оригінальний, естетично й змістово цілісний; простежується логічний	7*5

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

			зв'язок між теорією та творчим рішенням. 6 балів – продумане, структуроване виконання; наявні самостійні висновки, логічна аргументація, цікаве практичне рішення; дрібні неточності не знижують загальної якості. 5 балів – завдання виконано коректно, але без глибини аналізу чи креативності; практична частина відображає тему, проте має певну схематичність або відсутність оригінальності. 4 бали – продемонстровано загальне розуміння теми й здатність до аналізу; практична частина виконана, але зв'язок між теоретичними й прикладними аспектами частково поверховий. 3 бали – завдання виконане частково; аналіз спрощений, практична складова обмежена або не повністю аргументована; спостерігається шаблонність мислення. 2 бали – спроба виконання є, але завдання не розкриває суті теми; відсутній аналіз і творчий елемент, допущено значні змістові помилки. 1 бал – завдання мінімально пов'язане з темою; є лише поодинокі спроби аналітичного чи практичного осмислення. 0 балів – завдання не виконано або виконано без урахування вимог; відсутній будь-який аналітичний чи практичний результат.	
Контрольне тестування з теми	виконання тестових завдань	Тестові завдання розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16207	Одна правильна відповідь – 0,25 бала	0,25*20
Усього за поточний				60

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

контроль				
Підсумковий контроль				
залік	Теоретич- не питання:	Перелік питань для підсумкового контролю розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=16207	19–20 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, відповів на додаткові запитання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни. 17–18 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але відповів не на всі додаткові питання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни. 15–16 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни. 13–14 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, лише частково усвідомлює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни. 11–12 балів отримує студент, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, лише в загальних рисах осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни. 9–10 балів отримує здобувач освіти, який не повно розкрив питання, не відповів на додаткові питання викладача, майже не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни. 7–8 балів отримує здобувач освіти, який не повно розкрив питання, не відповів на додаткові питання викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.	20

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

			5–6 балів отримує здобувач освіти, який частково розкрив питання, частково відповів на додаткові питання викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни. 3–4 бали отримує здобувач освіти, який частково розкрив питання, не відповів на більшість додаткових питань викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни. 1–2 бали отримує здобувач освіти, який частково і неповно розкрив питання, не відповів на більшість додаткових питань викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни. 0 балів отримує студент, який не відповів на питання.	
	Проект		Вимоги до творчого проекту https://moodle.znu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=679981 Критерії оцінювання творчого проекту 19–20 балів – проект вирізняється високим рівнем творчості, оригінальністю ідей, глибоким змістом; демонструє повне розуміння теми, аргументованість і цілісність концепції. Використано різні засоби виразності (візуальні, вербальні, цифрові тощо) з гармонійним поєднанням форми та змісту. 17–18 балів – робота змістовна, добре структурована, має яскраву ідею; продемонстровано вміння поєднати аналітичне мислення з творчим підходом. Незначні недоліки не впливають на загальне враження. 15–16 балів – проект виконано якісно, проте не всі елементи доведено до завершеності; креативність помірна, аналітична частина частково спрощена або поверхова. 13–14 балів – завдання виконано у межах вимог, але ідея не відзначається оригінальністю; наявні недоліки в логіці, структурі чи аргументації. Відчутна шаблонність або недостатня	20

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

			увага до художньої складової. 11–12 балів – проєкт частково розкриває тему; творчий компонент слабко виражений, аналітична частина неповна. Є помилки у підборі матеріалу або невдале оформлення. 9–10 балів – зміст непослідовний, структура нечітка; окремі ідеї мають потенціал, але не реалізовані; відсутня цілісність або зв'язок між теоретичною й практичною частинами. 7–8 балів – проєкт виконано поверхово; відчувається недостатнє розуміння теми, брак власної позиції або аргументації; творчий аспект мінімальний. 5–6 балів – робота фрагментарна, з численними недоліками; не витримано вимог завдання, відсутня логічна побудова; слабке візуальне чи технічне оформлення. 3–4 бали – спроба виконати завдання є, але зміст і форма не відповідають темі; проєкт не демонструє ні творчості, ні аналітичного мислення. 1–2 бали – мінімальні ознаки виконання завдання; відсутня самостійність і змістовність; матеріал не має практичної чи художньої цінності. 0 балів – завдання не виконано або не відповідає вимогам.	
Усього за підсумковий контроль				40

Додаткові (заохочувальні) бали – до 10 балів.

Результати навчання за курсом, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються за умови їх відповідності освітньому компоненту, передбаченим освітньою програмою результатам навчання та підтверджені відповідним документом (диплом, сертифікат, свідоцтво тощо). Можливими видами діяльності для неформальної та/або інформальної освіти може бути участь у студентських олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, конференціях; участь у програмах неформальної/інформальної освіти (онлайн-курси на відкритих навчальних платформах, воркшопи, вебінари, майстер-класи, тренінги тощо).

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

1. Барабаш Ю. Чуже – Інакше – Своє. Етнокультурне пограниччя: концептуальний, типологічний і ситуативний аспекти. Київ : Темпора, 2020. 216 с.
2. Бех І. Особистість у сьвіті духовності: монографія. Київ – Чернівці : «Букрек», 2021. 244 с.
3. Бистрицький С., Пролеєв С., Зимовець Р. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020. 416 с.
4. Бондаренко І. Журналістська етика : навч. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Журналістика». Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 176 с.
5. Дручек О. Феномен історичної пам'яті в контексті реалізації завдань сучасної освіти. *Проблеми правоохоронної та освітньої діяльності*. 2025. № 1. С. 70–79.
6. Людина, суспільство, держава: гендерний вимір : кол. монографія / за заг. ред.: К. Б. Левченко, І. М. Сопілко. Київ; Одеса : Фенікс, 2024. 324 с.
7. Мельничук В. Толерантність як складова європейського аксіопростору. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2025. Вип. 59. С. 157–163.
8. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти: Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 1–3 / уклад. Л. Сидорів, за ред. С. Сидоріва. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г. М., 2020. 235 с.
9. Невидимі наслідки війни. Як розпізнати? Як спілкуватись? Як допомогти подолати? Довідник для широкого кола фахівців ; заг. ред. К. Возніцина, Л. Литвиненко. Київ, 2020. 192 с.
10. Нова українська школа: поради для вчителя; за заг. ред. Н. Бібік Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.
11. Організація індивідуальної освітньої траєкторії для дитини з особливими потребами в закладі загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник; за ред. О. Голентовської. Житомир : Полісся, 2020. 132 с.
12. Політова А. С. Стратегія впровадження гендерної рівності у сферу освіти 2030 року та реальність її впровадження. *Гендерна рівність та інклюзія у вищій освіті: від політики до реалізації*: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої Дню науки та Дню Європи в Україні (16 травня 2025 року). Київ : КНЕУ, 2025. С. 171–175.
13. Права людини в особливих правових режимах: досвід України : монографія / Д. Терлецький, О. Марусяк, Ю. Батан, М. Афанасьєва та ін. ; за заг. ред. М. Афанасьєвої. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 356 с.
14. Соціальна інклюзія у сфері вищої освіти: теоретико-концептуальні засади, цільові групи, виміри та індикатори: монографія / О. Оржель, М. Бойченко, О. Петроє, С. Цимбалюк, Н. Шофолова; за ред. О. Оржель. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2024. 122 с.
15. Толерантність на кордонах Європи: вимір для України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції; упоряд.: І. Вегеш, М. Колодій; Відп. за вип.: М. Вегеш: Ужгород, ФОП Наумченко Н.В., 2019. 144 с.
16. Чекстере О. *Гендерні особливості ПТСР у дітей, постраждалих від війни в Україні*. Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 12 квітня 2024 р.). Київ : Вид-во СЧУ ім. В. Даля, Україна, 2024. С. 333–337.
17. Шершова Т., Чайка В. Культурна пам'ять і культура пам'яті. *Гуманітарні студії педагогіка психологія філософія*. 2024. Т. 15(1). С. 188–195.
18. Agius E. Towards a Culture of Tolerance and Peace. Montreal : International Bureau for Children's Rights, 2013. 65 p.
19. Paths to a Culture of Tolerance and Peace; Basma EL Zein, Ahmed Al Jarwan (editor). London : Taylor & Francis, 2021. 260 p. URL : <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/59763>

Інформаційні ресурси:

1. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації. URL: <http://terminy->

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

mizhkultkomunikacii.wikidot.com

2. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua>
3. Дитина з особливими освітніми потребами. URL: <https://bf.in.ua/rizni-sotsialni-hrupy-2/dytyna-zosoblyvymy-osvitnimy-potrebamy-ooop>
4. Європейський суд з прав людини. Офіційний сайт. URL : <https://www.echr.coe.int/>
5. Європейський Союз. Офіційний сайт. URL : <https://www.consilium.europa.eu>
6. Інститут національної пам'яті: Інформаційні матеріали. URL: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy>
7. Рада Європи. Офіційний сайт. URL : <https://www.coe.int>
8. Словник Європейського інституту з гендерної рівності. URL: <https://ngo.zt.ua/slovnnyk-eigr/>
9. Цінності в школі – від глухої оборони до навігації в незвіданому. URL: <https://nus.org.ua/view/tsinnosti-v-shkoli-vid-gluhoi-oborony-do-navigatsiyi-v-nezvidanomu/>
10. Яковенко Н. Образ сусіда в наших підручниках з історії. URL: <http://www.istpravda.com.ua/research/2010/12/15/8970/>
11. ЮНЕСКО. Офіційний сайт. URL : <https://www.unesco.org>
12. Activities for Teaching Tolerance in the Classroom. URL: <https://resilienteducator.com/classroomresources/activities-for-teaching-tolerance-in-the-classroom/>
13. Gender equality in Europe – Statistics & Facts. URL: <https://www.statista.com/topics/3719/genderequality-in-europe/#topicOverview>
14. Gender equality strategy. Achievements and key areas for action. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/genderequality/gender-equality-strategy_en

Програмні продукти:

MindMeister: <https://www.mindmeister.com>

Padlet: <https://padlet.com/>

Prezi: <https://prezi.com/>

Storyboard: <https://www.storyboardthat.com/>

WordCloud: <https://www.wordclouds.com/>

7. РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних та практичних занять. Студентам, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, необхідно протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Пропущені заняття необхідно відпрацьовувати протягом тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти.

Результати навчання, здобуті здобувачами освіти до або під час вивчення курсу шляхом неформальної чи інформальної освіти, можуть бути зараховані за умови, що вони відповідають змісту освітнього компонента, визначеним в освітній програмі результатам навчання, і підтверджені офіційним документом – дипломом, сертифікатом, свідоцтвом або іншим засвідченим доказом навчальних досягнень. Порядок і механізм визначаються відповідним документом – «Положення Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»:

https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normativna_basa/polozhennya_zapor_z_kogo_nats_onal_nogo_un_versitetu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya_zdobutikh_shlyakhom_neformal_noy_i_ta_abo_nformal_noyi_osv_ti.pdf

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Відповідно до чинних

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим.

Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно в навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (виконання письмових завдань, тестів, заліку) використання гаджетів заборонено.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є електронна система Moodle ЗНУ.

Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень.

Відповіді на запити студентів подаються викладачем протягом двох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle ЗНУ, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle ЗНУ, є актуальною.

Якщо за технічних причин доступ до Moodle ЗНУ є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу juliyakushneryuk@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у

Co-funded by
the European Union

Euro
Toler
Culture

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

Європейські стратегії формування толерантного суспільства: медіа, освіта, мистецтво

ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.